

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ»
ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 2(6) шілде-қыркүйек 2016
ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
**электрондық ғылыми
журнал**

2016, № 2(6)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2016, № 2(6)

Құрылтайшы:

Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Бас редактор

Қабылдинов Зиябек Ермұханұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбай, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А. Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Төленова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,

«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге түсіргенде
міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Главный редактор

Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о регистрации:
№ 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

RSE on REM "Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology"
of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of Kazakhstan

Editor-in-chief:

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseyitova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,

28 Shevchenko Str.

Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,

«Edu.e-history.kz»

Editorial electronic scientific journal

Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and Information of the
Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, r
egistration certificate:

No. 14602-IA dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the journal.

ҒТАХР / МРНТИ / IRSTI 03.20.
 ЭОЖ / УДК / UDK 902/904 (035.3)

О НАУКЕ ФАЛЕРИСТИКЕ

Мейрманова Г.А.

Объект исследования и структура фалеристики, старший преподаватель КазНУ им. аль-Фараби

Аннотация. В статье рассматривается объект и структура фалеристики как науки. А также коллекционирование орденов, медалей, значков, любых нагрудных знаков (в том числе почётных, юбилейных, ведомственных, об окончании учебных заведений и т. д.), а также наука, вспомогательная историческая дисциплина, занимающаяся изучением истории этих предметов, их систем и их атрибуцией. Автор рассматривает историю возникновения в виде металлических украшений, служившие воинскими знаками отличия и из греч. (фалара — металлические бляхи, побрякушки) — награды римских легионеров.

Ключевые слова: вспомогательные исторические дисциплины, медаль, значок, нагрудной знак, атрибуция.

ФАЛЕРИСТИКА ҒЫЛЫМЫ ТУРАЛЫ

Мейрманова Г.А.

Эл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық университетінің аға оқытушысы Фалеристиканың зерттеу объектісі мен құрылымы

Аңдатпа: Мақалада тарихи қосалқы пәннің бір тарауы ретінде фалеристика ғылымының зерттеу объектісі қарастырылған. Марапат жүйелерін зерттеуде фалеристика тарихи деректерге сүйенетіндігі айтылған. Сонымен қатар, олардың ішінен бірнеше негізгі топтарын бөліп көрсетуге болады; марапат белгілері (орден ,медаль және т.б); марапат құжаттары (марапат актісі, әртүрлі жазба деректерден алынған марапат белгісі туралы статистикалық мәліметтер); фоноқұжаттар; көркемдік деректер-живописьтік және кескіндемелік жұмыстар, кино, фото, фоно құжаттар.

Түйін сөздер: тарихи қосалқы пәндер, сый, төсбелгі, медаль, атрибуция.

ON THE SCIENCE OF PHALERISTICS

Meirmanova G.A.

Research object and structure of Faleristics, senior lecturer of Kazakh National University named after Al-Farabi

Abstract. The article deals with the subject and structure faleristics as a science. Also, collection of orders, medals, badges, any badges (including honorable, anniversary, departmental, on graduation, and so on. D.), As well as science, auxiliary historical discipline that studies the history of these objects, their systems and their attribution. The author examines the history vznoknoveniyav as metal jewelry, serving military marks of distinction, and of Greek. (Phalars - metal badges, trinkets) - award of Roman legionnaires.

Keywords: auxiliary historical discipline, medal, badge, badges, attribution.

Введение

Среди случайных находок, происходящих с территории Тургайской области периода до 1917 г., есть пронизь, выполненная в виде головы сайгака (рис. 1, 1, 2). Очевидно, находка происходит из грабительских раскопок [1]. В настоящее время хранится в фондах ГосЭрмитажа. Это изображение известно по целому ряду публикаций, датируемых советским временем. Так, пронизь из Тургая запечатлена на страницах популярной книги-альбома М. И. Артамонова

Фалеристика - медаль, значок, кез келген төс белгі т.б жайлы ғылым. Осы заттардың тарихы, оның жүйесін және атрибуциясын зерттеумен айналысады.

XX ғасырдың 70 жылдарында өзіндік зерттеу объектісі бар, ерекше құрылымды, спецификалық міндеттер атқара алатын фалеристика ғылымы қосалқы тарихи пәндердің қатарына енгізілді. Фалеристиканың зерттеу объектісі марапаттау ісінің қалыптасу және даму тарихы болып табылады. Марапат жүйелерін зерттеуде фалеристика тарихи деректерге сүйенеді, олардың ішінен бірнеше негізгі топтарын бөліп көрсетуге болады; 1) марапат белгілері (орден, медаль және т.б); 2) марапат құжаттары (марапат актісі, әртүрлі жазба деректерден алынған марапат белгісі туралы статистикалық мәліметтер); 3) фоноқұжаттар; 4) көркемдік деректер-живописьтік және графикалық жұмыстар, кино, фото, фоно құжаттар.

Марапат актісі тарихи деректердегі марапат жүйесінің негізі болып табылады. Олар манифестер, жарлықтар, деректер, бұйрықтар, ережелер, инструкциялар және т.б сондай-ақ марапат актісін жасау процесіндегі дайындық материалдар. Реляция, марапат қағаздары формулярлы тізімдер, есеп карточкалары, тапсырға берілетін хаттамалар, марапатталғандардың тізімі, құжаттар, статистикалық мәліметтер және т.б сияқты жазба деректердің маңызы өте зор. Одан басқа, марапат белгілері туралы мағлұмат беретін кез келген жазба ескерткіштер-жылнамаларды, мемуарларды, күнделіктерді, жеке жазбаларды, саяси шығармаларды және т.б ел тарихы мен фалеристика туралы құнды мәлімет беретін дерек көзі ретінде қарастыруға болады [3, 22с].

Марапат жүйелерін зерттеуге бағытталған әдебиеттер фалеристиканың құрлымын белгілеуге көмектеседі. Олар: 1) марапат белгілерінің қалыптасуы мен даму заңдылықтарын оқыту, фалеристиканың негізін жасау; зерттеу объектісі, фалеристика құрылымы, марапат белгілерінің функциялары, тарихи деректердегі марапат жүйелерінің классификациясының жалпы принциптері және зерттеу әдістері; 2) Ғылыми пән ретінде фалеристиканың тарихы; 3) Жеке және салалық фалеристиканы зерттеушілер: а) фалеристика мен марапат белгілерінің тарихнамасын; б) фалероним мен фалеристика туралы библиографиялық әдебиеттерді; в) жеке елдердің марапат белгілерін; г) марапат белгілерінің эмблемасын; д) марапат белгілерінің эстетикасын зерттеушілер:

Бұл құрылым схема түрінде мынандай көрініс табады:

Әр түрлі елдердің марапат жүйелерінің тарихына тоқталып сонымен қатар лексикографиялық баспалардың материалдарына салыстырмалы анализ жасау барысында «марапат белгісінің» бірінші орында «орден» және медаль ұғымдарын білдіретіндігіне көз жеткізуге болады. Бұл арқылы марапаттау жүйесіндегі мемлекеттің ең жоғарғы марапат белгісін көреміз [12, 13с].

Орден (неміс тілінде “Orden”, латын тілінде “Ordo”-рет, қатар) - әскери және азаматтық

қызметі үшін берілетін әр түрлі дәрежедегі, түрліше аталатын ұжымдарға: қалаларға, мекемелерге, оқу орындарына, ұйымдарға, әскери бөлімдерге және т.б беріледі. Әрбір орденнің өзіндік дәрежесі болады, яғни жазбасы беріледі, марапатталғандарға ерекше ережелер орнатылады және олардың құқықтары көрсетіледі.

Ордендердің марапат белгісі ретінде шығу тарихы рыцарьлық оғасырдендермен байланысты. Олар XII-XIII ғасырларда крест жорықтары кезінде пайда болған. Алғашқы рыцарьлық ордендер XII ғасырдың басында Палестинада (Ианниттер, Тамплиерлер ордені, неміс ордені және т.б), одан кейін Испания мен Португалияда (Калатрава, Алькантра, Сантьяго-Декомпостелло және т.б ордендер) пайда болған. XIII-XVI ғасырларда батыс Еуропада рыцарлық ордендердің саны артады. Оның ішінде, мысалы XIII ғасырда Балтика маңында неміс агрессиясы кезінде пайда болған, айтарлықтай территорияға белгілі болған Ливон ордені. Сол уақытта Еуропалық мемлекеттерде Орталықтандырылған билікті күшейтуге байланысты, жекеленген елдердің монархтары бекіткен жаңа рыцарьлық ордендер пайда болды. Олардың ішінде 1219-1220 жылдары пайда болған Дат ордені Данеборг және Швед ордені Серафимов бар. Рыцарьлық ордендер ұйымдарына мүше болатындарға тағылатын Кресттердің арнайы формада және материалдың бір түсте болуымен ерекшеленген. Ерекше одаққа мүше болудың мұндай нышандары бара- марапат белгілеріне айнала бастайды [2,16].

XIV-XVI ғасырларда ордендер мен медальдар кең тарады. Подвязка ордені – Еуропаның алғашқы зайырлы ордені. Англиядағы жоғары рыцарь ордені. Оның негізін 1350 жылы Король Эдуард III қалады. Орденнің тарихы қызық. Ол бойынша, орден король сарайында орын алған бір оқиғаға байланысты пайда болды. Король Графиня Сэлис Беримен билеп жүргенде, оның байлам жібі жерге түсіп кетіпті. Король байлам жіпті көтеріп, өз аяғына байлап алған, сөйтіп былай деген екен: «Бұл жөнінде жаман ойлағандар қарабет болады». Бұл сөз орденнің ұранына айналып кетті. Ресми эмблема-алтынға қондырылған қою көгілдір таспа, оның бет жағына ұран сөзі алтынмен жазылған; таспаны сол тізеден сәл төменірек тағып жүретін.

Алғашқы кезде орденге 26 адам ие болған; 12 рыцарьға король басшылық етсе, 12-сін Уэльс ханзадасы басқарды. 1786 орден басқа мүшелерді қабылдау туралы шешімге келді. Қазіргі кезде орденнің басшысы мен 12 канонигі бар [1,40с].

Мұндай ордендерге ағылшын ордені Бани (1399ж.), бургундық орден, одан кейін Австриялық және Испандық алтын жабалық ордені (1429ж.), француздық қасиетті рух ордені (1579ж.) және т.б жатқызуға болады. Бұл ордендердің иелері ордендік кең костюмдерге ие болды, Костюмдердегі арнайы белгілі-кресттерді, әр түрлі формадағы жұлдызшаларды, кеуде мен белге тағатын арнайы ленталарға ілетін болған. Әсіресе марапатталатын ордендердің көбісі XVIII-XIX ғасырларда бекітілді, мысалы, Туркияда (жартылай ордені-1799жылы), Иранда (Арыстан мен күн ордені-1808жылы), Жапонияда (күншығыс ордені-1875 жылы) Қытайды (екібасты айдаһардың ордені-1882 жылы) т. [2, 16-176].

XVIII жүзжылдық-Еуропа елдеріндегі марапат жүйелерінің түзілу кезі. Бұл кезеңде марапат белгілерін тағып жүру регламенті пайда бола бастады. Ордендер белгілер ретінде көп жылдар сіңірген еңбек және мүлтіксіз қызмет мәртебесіне ие болды. Орталық марапат мекемелері құрыла бастады. Марапаттау жүйелері бір тәртіпке келтіріліп, ордендердің иерархиясы бекітілді. Сол кезде Франциядағы Ұлы Француз революциясы жаңа Республиканың басшылығымен Республикаға сіңірген еңбекті елеуге болатын медаль немесе орден мәртебесі бар қандай да бір құрмет белгісін бекітуді қажетсіз деп тапты. Өйткені, Республика азаматтарын ордендермен немесе белгілермен марапаттау барлық адамдардың теңдік қағидасын бұзады деп саналды.

Он жылға жуық Республикада ешқандай марапат белгілері болған жоқ. Сондықтан да, бірінші консульдың құрметті легион орденін құру туралы заңын Республика азаматтары «ерекше қанағаттандық сезімімен» қабыл алды. Бұл ұйымның құрылуы көп адам үшін Республиканы нығайту жолындағы ірі қадам болды.

Ресейдің алғашқы марапат белгісі I Петр тұсында бекітілген 1698 жыл. Андрей Первозван

ордені болып табылды.

Орыс армиясының офицерлеріне берілетін ең жоғарғы жауынгерлік мәртебе – Әулие Георгий ордені ерекше орын алды.

Әулие Георгий орденін алғаш орыс офицері 1-ші Гренадер полкінің подполковнигі Ф.И.Барклайде – Толли, граф И.Ф.Паскевич- Эрванский, Варшавский және граф И.И.Дибич – Забалканский. Алғашқыда ер адамдарға арналған бұл орденмен екі әйел марапатталды. Қос Сицилияның патшайымы Мария София Амалия, ол 1861 жылы Гарибальдиге қарсы жорыққа қатысқаны үшін 4-ші дәрежелі орденге ие болды, және мейірбике Раиса Михайловна Иванова, ол бірінші дүниежүзілік соғыс кезінде мерт болғаннан кейін 4-ші дәрежелі орден алды. Ресей патшаларының ішінде орденге ие болғандар: Император І Александр- 4-ші дәрежелі орден, Император І Николай-4-ші дәрежелі орденмен марапатталды, Император ІІ Александр 1-ші және 4-ші дәрежелі орденмен, Император ІІІ Александр 2-ші дәрежелі орденмен, Император ІІ Николай 4-ші дәрежелі орденмен марапатталған болатын.

Ресей Федерациясының 2000 жылғы 8 тамыздағы жарлығымен Әулие Георгий ордені қалпына келтірілді.

Алғашқы кеңестік орден , 1918 жылы 16 қыркүйектегі РСФСР ВЦИК жарлығымен бекітілген Қызыл белгі орден [11, 44-416].

Ортағасырда орденмен марапатталған адам рыцарлық дәрежеге жетеді, ал жаңа кездегі жеке және ұрпақтық дворяндыққа ие болатын. XVIII-XIX ғасырларда ордендік дәреже иелерінің ерекше ордендік киімдері болатын және мерекелік салтанатты кештер өткізілетін. Әрбір орден бір немесе бірнеше дәрежеге ие бола алатын мүмкіндігі болды. Бір-бірінен ерекшеленетін арнайы старшиналық ордендер ерекше құжатпен бекітілді. Капиталистік елдер мен Революцияға дейінгі Ресейде ордендік белгілердің дәрежелері ескеріліп, олар келесі элементтерден тұрды: Ордендің белгі, ордендік лента мен ордендік жұлдыз. Олар мынандай тәртіппен тағылды: 5 және 4-ші дәрежелі ордендік белгілер кеудеге, 3-ші дәрежелі ордендік белгілер мойынға, 2-ші дәрежедегі ордендік белгі мойынға және ордендік жұлдыз кеудеге, 1-ші дәреже ордендік белгілер –ордендік белгілер ілінген оң немесе сол иықтан өткізілетін ұзын лента және ордендік жұлдыз мойынға тағылатын. Орденмен марапатталған мекемелер, ұйымдар, бірлестіктер, әскери бөлімдер және т.б орденнің бейнесін қызметтік құжаттарға түсіреді.

КСРО-да Қызыл Ту, Еңбек қызыл ту ордендері, Ленин ордені, Қызыл жұлдыз, Ұлы Отан соғыс ордендері, Суворов, Кутузов, Александр Невский, Богдан Хмельницкий , «Жеңіс», Даңқ, Ушаков , Нахимов, «Батыр ана», «Ана даңқы» Ақпан Революциясы, Халықтар достығы, Еңбек даңқы, «КСРО Қарулы күштерінде Отанына борышын өтегені үшін» ордендері болды. Кеңестік кезеңдегі көптеген мемлекеттер, Наградаға ие болған ұйымдардың ордендердің үлкейтілген макеттердің жұмыс істейтін орындар мен әкімшілік ғимараттарына орнатып қоятын, ал ұйымдардың атауы ордендердің атауымен бірге жазылған.

Медаль (француз тілінде “Medaille ” италиянша “Medaglia”, латын тілінде “Mettallum”- металл) – шеңбер немесе сопақша (сирек жағдайда көпбұрышта) металл таспа түріндегі ерекше белгі, әдетте екі жақты Рельефті бейнелері мен жазбалары бар. Металдар өзінің ерекшеліктеріне байланысты екі үлкен түрге бөлінеді: Марапаттық және мемориалдық. Біріншісі ерте уақыттан белгілі. Мемориалдық. Яғни ескерткіштік медальдар алғаш рет Италияда XIV-XV ғасырларда пайда болды. Осы елден бастау алған медаль өнері барлық Еуропа елдеріне тараған. Ресейде ескерткіштік медальдар XII ғасырдың аяғы –XVIII ғасырдың басында пайда болды. Медаль марапат белгісі ретінде XVII ғасырда пайда болды. Алғашқы наградалық медальдарды, 1618-1648 жылдары Отызжылдық соғыс барысында, 1632 жылы Нюрнберг түбіндегі соғысқа қатысқан офицерлерді марапаттау үшін Швед королі Густав ІІ Адольф бекіткен. Бұл алғашқы марапаттық медальдар алтыннан жасалған және алтын шынжырмен байланған. Әскери марапаттық медальдардың (Алтын және күміс) келесі шығарылымы, 1650 жылы Дунбар маңында жеңіске жеткен Кромвель армиясының офицерлері мен жауынгерлерін марапаттау үшін Ұлыбританияда

дайындаған. XVIII ғасырдың аяғында мұндай әскери марапаттық медальдар Польшада, Франция мен Пруссияда пайда болды. Сол уақытта алғаш рет азаматтық қызмет үшін берілген медальдар: Польша патшаасы Станислав Август кезінде және Франциядағы XVI Людовик тұсында кездеседі. Бұл медальдарда берілетін адамдардың есімі мен ерен еңбегі соғылып жазылатын. 1848 жылы Ұлыбританияда «Армиядағы ерлігі үшін», «Теңіздегі ерлігі үшін» деп аталатын наградалық медальдар дайындалған. Осындай сарындағы медальдар барлық елдерде пайда болған XIX ғасырда алтын медальдармен, әдетте, офицерлер, ал күміс медальмен солдаттар мен матростар марапатталатын. Мысады, Туркияда 1833 жылы қосалқы отряд ретінде, Босфор жағалауына орналасқан орыс армиясы мен теңіз әскерлеріне арнайы алтын мен күмістен жасалған медальдар дайындалған.

Ресейде алғашқы наградалық медальдар XVII ғасырдың аяғында Софья ханшайымының билігі тұсында пайда болған. Бұл алғашқы жеке адамға берілетін медальда болған оқиға мен оның дәл уақыты көрсетілуі мен қатар, адамның жеке ерекшелігі жазылатын. Бұл медальға Агей Шенеле, Князь Василий Голоицин және басқа да құрметті адамдар ие болған. Офицерлер мен төменгі шендегілерді марапаттауға арналған алғашқы Ресейлік марапат медальдарды XVIII ғасырдың басында I Петр бекіткен және оның саны солтүстік соғыстағы оқиғамен байланысты болған. Алғашқы кеңестік наградалық медаль 1938 жылы 24 қаңтарда СССР Жоғарғы Кеңес Президумының жарлығымен бекітілген «Қызыл Армияның жұмысшы-шаруа тобына XX жыл» деп аталатын юбилейлік медаль болды. Сол кездегі кеңестік мемлекеттерде наградалық медальдар әскери ерлік пен еңбектегі жетістіктер үшін берілетін. Ал буржуазиялық мемлекеттерде наградалық медальдар негізінен әскердегі ерлігі үшін берілетін. Мысалы, АҚШ-та армия мен теңіздегі ерлік үшін берілетін құрмет медалі, әскери медаль, әскери – теңіз күші ерлігі» медалі және теңіздегі ерлік медалі; Францияда-әскери медаль және т.б [2,18-196].

Жалпы мемлекеттік наградалық медальдармен қатар жоғарғы заңдық билік органдар тағайындайтын ғылым, мәдениет, спорт және басқа да қоғамдық пайдалды салада берілетін медальдар болды. Кеңестік медальдардың ішінде КСРО ҒА-ның К.Э. Циолковский, М.В. Ломоносов, А.С. Попов, С.И. Вавилов, И.В. Курчатов, С.П. Королев және т.б атындағы алтын медальдарды атауға болады. Бұл медальдар жеке адамдарға белгілі саладағы жеткен жетістіктері үшін берілетін. Бұлар да фалеристикалық материалдардың құрамына кіреді. Наградалық медальдардың екі түрі де өзіндік дәреже мен жазбаға ие. Жалпы мемлекеттік наградалық медальдар арнайы ленталарға тағылатын.

КСРО-да медальдар тағайындау және марапаттау құқығы КСРО Жоғарғы Кеңесінің Президумына берілген болатын. Кеңес Одағының батыр атағына ие болғандарға ерекше белгі «Алтын жұлдыз» медалі болды. Бұл атақ мемлекет пен қоғам алдындағы жеке немесе ұжым болып ерлік жасап, сіңірген еңбек үшін берілетін.

Марапат белгілерінің негізгі түрлерін қарастыра отырып, бұл фалеристикалық деректердің негізгі тобының классификациясына тоқталған жөн. Классификацияның принциптері әртүрлі болуы мүмкін. Арнайы шкала арқылы келесі топтарды көрсетуге болады: 1) Ордендік белгілер; 2) Наградалық портреттер; 3) Наградалық кресттер, наградалық медальдар. Сонымен қатар фалеристикалық материалдар қатарына Революцияға дейінгі кезеңдегі Орден белгісі бекітілген наградалық қаруды (мысалы, Қасиетті Аннаның IV дәрежелі крест ордені бекітілген қылыш т.б) жатқызуға болады.

Кеңестік кезеңдегі келесі топтар: 1) ордендер, 2) наградалық медальдар, наградалық медальдар, 3) наградалық белгілер, 4) наградалық белгішілер.

Бірінші топтың классификациялық принциптерінің басқаша түріне 1979 жылғы 3 маусымдағы КСРО Жоғарғы Кеңесінің Президумы бекіткен «КСРО ордендері, медальдары, құрмет атақтары туралы жалпы ережелер» жарлығындағы КСРО мемлекеттерінің наградаларын жатқызуға болады. Бұл ережеде, мысалы, КСРО медальдары бөліп көрсетілген: қызметтегі жеткен жетістіктері үшін, отан қорғаудағы әскери ерен ерлігі үшін, көп балалы балаларға арналған

марапат белгілері, маңызды халық шаруашылық мәселелерді шешудегі жеткен жетістігі үшін, азаматтық қызметтегі жеткен жетістіктері үшін және т.б.

Марапат белгілерін топтаудың басқада жолдары бар, соның ішінде формальді белгілері, мысалы, марапат белгілерінің сыртқы түр ерекшеліктеріне байланысты (жұлдыз, крест, белгілі бір түстегі ленталар және т.б.), материалы бойынша (алтын, күміс, нейзелбер, латун, қола және т.б.). Одан басқа топтаудың хронологиялық принциптерін қолдануға болады, марапаттаудың сипаттық принциптері (ескерткіштік және юбилейлік белгілері, еңбек және әскери аралас типтегі наградалар, әскери және азаматтық ерлігі үшін берілетін наградалар т.б.) [4,47].

Марапат белгілері мен марапат құжаттары белгілі бір тарихи кезеңнің куәсі ретінде, әрбір мемлекеттің саяси құралының ролін атқарады, сондықтан да әр елдің тарихи маңызды деректерінің құрамына кіреді. Наградальық жүйелердің иерархиясы көне замандарда белгілі болса, ол қазіргі кезеңге дейін сақталған. Оның мәнісі атқарған және жасаған ерлігіне байланысты дәрежесі анықталған.

Ресейдегі ордендік белгілер әлеуметтік таптық жіктің айырмашылығын көрсететін. Ордендік белгілер халықтың ауқатты таптарына негізінен Дворяндық наградалар арналатын. Екатерина II-нің 1785 жыл 21 сәуірдегі бекітілген «Ресей дворяндарының еркіндікке және меншікке құқысы грамотасындағы» 92 баптың, 4 пунктінде «Кавалерлік Ресейлік орден ауқатты дараларды әсемдеді» деп айтылған. Алғашқы ресейлік ғылым Андрей Первозван орденнің жарлығының жобасындағы 3 тарауының кавалерлер туралы бөлімінде: «Кавалерлердің жеке қасиеттеріне тоқталатын болсақ, онда олар қайырымды, білімді, Графтық немесе Князьдық атағы бар, адал және шығу тегінің дұрыстығы» деп жазылған. 1714 жылғы 24 қарашадағы I Петрдің жарлығымен бекітілген Екатерина орденінің ережесінде «бұл орден тек дворяндық тапқа жататын әйелдерге ғана берілуі керек» делінген, ал 1799 жылғы 15 ақпандағы Йерусалимдік Иоанн орденінің ережелеріне сәйкес «әкесі немесе ата бабаларының бірі дворян болса және мұндай мәртебелі атақ 150 жылдан кем болмаса» ғана берілуі қарастырылатын болған.

1722 жылы 24 қаңтарда I Петр билеуші топтардың иерархиялық сатысын бекіткен. Бұл жарлыққа сәйкес революцияға дейінгі ордендік белгілердің ең жоғарғы дәрежесіне азаматтық және әскери бюрократияның жоғарғы табы ғана ие болды. Ал орта және төменгі таптағылар – буржуазияның өкілдеріне, дворяндық буржуазияның интелегенцияларына, дін қызметкерлеріне дәрежесі төмен ордендік белгілер тапсырылатын. «Ордендер мен басқа марапат белгілер бекіту» туралы заң бойынша Андрей Первозван, Александр Невский, I Дәрежелі Владимир ордендік белгілерін III таптың адамдары (Генерал-Лейтенант немесе Вице-Адмирал), Ақ қыран, I дәрежелі Анна, II Дәрежелі Владимир ордендерін IV таптың адамдары (Генерал-майор немесе Контр-Адмирал), I дәрежелі Станислав және III дәрежелі Владимир Орденін V таптың адамдары алатын болған. Революцияға дейінгі марапат иелері жүйелерінің сословиелік сипаты «Ордендермен басқа марапат белгілерін бекіту» заңның 90 бабында көрініс тапқан, онда былай жазылады: «1 - барлық діни, әскери, азаматтық және сарай шендеріне, 2-басқа елдердің билеушілері мен Князь фамилиясын тағынғандарға, 3-дворяндар мен таңдалып сайланған мансабы бар немесе жоқ адамдар, 4-Ресей мемлекетіне көмек қолын созған жеке шетелдік азаматтарға, 5-Копестерге осы ордендер лайық деп табылса тапсырылсын». Сол заңның 120 бабында: «Мещандар мен шаруаларға ордендер берілмейді» делінген. Патшалық марапат ордендері тапсырудағы таптық шектеулік 100 және 101 бабында көрініс табады /2,32-36/.

№1 сурет Жұлдыз және белгі. <https://kk.wikipedia.org/>

Әдебиеттер тізімі

1. Введение в специальные исторические дисциплины. Учебник для студентов выс. Уч. Заведений/ под ред. Г.А. Леонтьевой. МГУ, 2000г..
2. Пронштейн А.П., Кияшко В.И. Қосалқы тарихи пәндер. Оқу құралы. Алматы, 1978
3. Е. Шаймерден. Қазақ елінің рәміздері. Алматы, 2006
4. Ильинский В. Н. Значки и их коллекционирование. — М.: Связь, 1977. — 192 с.
5. Леонтьева Г.Н. Вспомогательные исторические дисциплины. Учебник для Вузов. М., 2009

References

1. Introduction to special historical disciplines. The textbook for students выс. Уч. Institutions / under the editorship of G. A. Leontyeva. MSU, 2000.
2. Pronstein A.P., Kiyashko V. I. tarikha osala pander. Oку қurali. Almaty, 1978
3. E. Shaymerden. Kazakh elinin remizderi. Almaty, 2006
4. Ilyinsky V. N. Badges and their collecting. — М.: Communication, 1977.192s
5. Leonteva G.N. Vstomogatelnie istorizeskie disziplini. М., 2009

МАЗМҰНЫ

Ақынова А.П. ВИЗАНТИЯ ИМПЕРИЯСЫ ЖӘНЕ ҒҰНДАР (IV-V ғғ).....	8
Алмағамбетова А.М. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҮРКІ ХАЛЫҚТАРЫ ШЕТЕЛДІК ЗЕРТТЕУЛЕРДЕ.....	13
Амиров Е.Ш. ЖЕТІСУДЫҢ САҚ-ҮЙСІН КЕЗІНДЕГІ ХАЛЫҒЫНЫҢ ӘСКЕРИ ІС ЖӨНЕ ШАРУАШЫЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІГІ ТУРАЛЫ (ҚАРАТУМА ҚОРЫМЫНЫҢ МАТЕРИАЛДАРЫ БОЙЫНША).....	20
Атығаев Н.А. Б.Ғ. АЯҒАННЫҢ «РАССВЕТЫ И СУМЕРКИ КАЗАХСКОЙ СТЕПИ» КІТАБЫ ТУРАЛЫ.....	27
Атығаев Н.А. ТАҒЫ ДА Б.Ғ. АЯҒАН КІТАБЫ ТУРАЛЫ.....	40
Ахмади Л. ЮНЕСКО АУҒАНЫСТАНДАҒЫ ӘЛЕМДІК МҰРАЛАРЫН САҚТАУ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	48
Ашимбаева Ф.Е. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚОЛА ДӘУІРІ ЕСКЕРТКІШТЕРІ МЕН БАЙЫРҒЫ КӨШПЕНДІЛЕРДІҢ АРАСЫНДАҒЫ САБАҚТАСТЫҚ.....	55
Бисембаева Л.А. ЖЕТІСУ ОБЛЫСЫНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК ЖАҒДАЙ, ОНЫҢ ТҮРҒЫНДАРДЫҢ КҮНДЕЛІКТІ ӨМІРІНЕ ӘСЕРІ: ДЕНСАУЛЫҒЫ, ЕМДЕУ ШАРАЛАРЫ (1867-1917жж). (ВЕРНЫЙ УЕЗІ БОЙЫНША).....	60
Досекеева К.А., Ахатаева К.Б. АЛАШ ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ КӨП САЛАЛЫ ҚЫЗМЕТІНІҢ БІР ҚЫРЫ.....	66
Есжанова Н. ҚАЗАҚСТАН ЭЛЕКТРОНДЫ ҮКІМЕТ: ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУЫ ЖӘНЕ ДАМУ БОЛАШАҒЫ.....	72
Жандарбек З. ҚАЗАҚ ШЕЖІРЕЛЕРІНІҢ ПАЙДА БОЛУ ЖӘНЕ ҚАЛЫПТАСУ КЕЗЕҢДЕРІ.....	78
Жетпісбай Н.Ы. АБАТ БАЙТАҚ КЕШЕНІНДЕ ЖЕРЛЕНГЕН АДАМДАРДЫ АНЫҚТАУ ТУРАЛЫ.....	105
Игиликова С.И. СҮЙІНБАЙ БИ.....	115
Искакова Ғ.З., Байдавлетова М.Д., Өскенбай М.Ә. ТҮРКІ ҚАҒАНАТТАРЫНДА ҚАЛЫПТАСҚАН ГЕОГРАФИЯЛЫҚ КЕҢІСТІК ТУРАЛЫ ТҮСІНІК.....	119
Касабулатова Г.М. XIX ҒАСЫРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙЫ. ТАРИХИ ДЕРЕКТЕРДІҢ БОЙЫНША.....	129
Касабулатова Г.М. РАФАЭЛЬ ПАМПЕЛЛИДІҢ «ТҮРКІСТАНҒА САЯХАТ» ЕҢБЕГІНЕ ҚЫСҚАША ШОЛУ.....	134
Ксенжик Г.Н. Ш.Ш. УӘЛИХАНОВ – ОТАНДЫҚ КАРТОГРАФИЯ НЕГІЗІН САЛУШЫ.....	138
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚТЫҢ ДӘСТҮРЛІ ҚАРУ – ЖАРАҚТАРЫ.....	146
Құлсариева С.П., Нұрасылова А. БОЛГАРИЯДАҒЫ ТҮРКІ ДИАСПОРАСЫ: ЗЕРТТЕУГЕ ТАЛДАМАЛЫҚ ШОЛУ.....	152
Құрманбаева Г.Қ. МӘШҰР ЖҮСІП КӨПЕЙҰЛЫ ҚОЛЖАЗБАЛАРЫНДАҒЫ ҚАЖЫЛЫҚ МӘСЕЛЕСІ.....	159
Мейрманова Г.А. ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ТАМАҚТАНУ ЖҮЙЕСІ ЖӘНЕ СҮТТЕН ЖАСАЛҒАН ТАҒАМДАРҒА СИПАТТАМА (САЛЫСТЫРМАЛЫ ТАЛДАУ).....	165
Мейрманова Г.А. ФАЛЕРИСТИКА ҒЫЛЫМЫ ТУРАЛЫ.....	171
Мұкатаева Л.К., Сұлтанғазы Г.Ж., Нұрбаев Ж.Е. ОРЫС-АҒЫЛШЫН БАСЕКЕЛЕСТІГІ КОНТЕКСТІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАН (XVIII-XIX ғғ.).....	178
Нұғыманов С. 1921-1922 ЖЫЛДАРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ АШТЫҚ ЖӘНЕ ҰЛТ ЗИЯЛЫЛАРЫ.....	187

Нұртазина М.	
ҚАЗАҚСТАН ҰЛТТЫҚ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ЖҮЙЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ АЛҒЫ ШАРТТАРЫ МЕН КЕЗЕҢДЕРІН ТАЛДАУ.....	192
Омарова У.А.	
ЧАМДАРДЫҢ ДІНШІЛДІГІ ЭТНОСЫН САҚТАУ ҚҰРАЛЫ.....	200
Өтепова Г.Е.	
1916 ЖЫЛҒЫ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ОҚИҒАЛАР ТУРАЛЫ ЖАҢА МҰРАҒАТТЫҚ МАТЕРИАЛДАР	209
Өтепова Г.	
РЕСЕЙ ИМПЕРИЯСЫНЫҢ ЗАҢНАМАЛЫҚ АКТІЛЕРІ БОЙЫНША ҚАЗАҚСТАН ТЕРРИТОРИЯСЫНДАҒЫ СОТ ЖҮЙЕСІНІҢ ӨЗГЕРІСТЕРІ ЖӨНІНДЕГІ МӘСЕЛЕЛЕР.....	215
Тасилова Н.А., Тойшубекова Ж.К.	
«ҚЫРҒЫЗДАРДЫҢ (ҚАЗАҚТАРДЫҢ) ЖЕР ПАЙДАЛАНУ МАТЕРИАЛДАРЫ...» - ҚАЗАҚ ШАРУАШЫЛЫҚ ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ.....	224
Тұрлыбек А.Е., Жұматаева Д.Н.	
ӘНУАР ПАШАНЫҢ ЭММИГРАЦИЯ ЖӘНЕ БОЛШЕВИКТЕРМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ.....	231
Үкібаева Л.Қ.	
ҚАЗАҚСТАН БАСПАСӨЗІ ЖӘНЕ ҰЛТТЫҚ ТАРИХТАҒЫ АҚТАҢДАҚТАР.....	242
Хайрулдаева А.М.	
ЗАР ЗАМАН АҚЫНДАРЫ ШЫҒАРМАЛАРЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ОРТАЗИЯЛЫҚ ЕЛДЕРМЕН ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТАРЫ.....	247

СОДЕРЖАНИЕ

Акынова А.П. ВИЗАНТИЙСКАЯ ИМПЕРИЯ И ГУННЫ (IV-V ВЕК).....	8
Алмагамбетова А.М. ЗАРУБЕЖНЫЕ ИССЛЕДОВАНИЯ О ТЮРКСКИХ НАРОДАХ КАЗАХСТАНА.....	13
Амиров Е.Ш. О ВОЕННОМ ДЕЛЕ И ХОЗЯЙСТВЕННОЙ СПЕЦИФИКЕ НАСЕЛЕНИЯ ЖЕТЫСУ В САКО-УСУНЬСКИЙ ПЕРИОД (ПО МАТЕРИАЛАМ МОГИЛЬНИКА КАРАТУМА).....	20
Атыгаев Н.А. О КНИГЕ Б.Г. АЯГАНА «РАССВЕТЫ И СУМЕРКИ КАЗАХСКОЙ СТЕПИ».....	27
Атыгаев Н.А. ЕЩЕ РАЗ О КНИГЕ Б.Г. АЯГАНА.....	40
Ахмади Лаик ПРОБЛЕМЫ СОХРАНЕНИЯ ВСЕМИРНОГО НАСЛЕДИЯ ЮНЕСКО В АФГАНИСТАНЕ.....	48
Ашимбаева Ф.Е. ПРЕЕМСТВЕННОСТИ МЕЖДУ АНТИЧНЫХ КОЧЕВНИКОВ И ПАМЯТНИКОВ В ЭПОХУ БРОНЗЫ В КАЗАХСТАНЕ.....	55
Бисембаева Л.А. СОЦИАЛЬНОЕ ПОЛОЖЕНИЕ В СЕМИРЕЧЕНСКОЙ ОБЛАСТИ, ЕГО ВЛИЯНИЕ НА ПОВСЕДНЕВНУЮ ЖИЗНЬ НАСЕЛЕНИЯ: ЗДОРОВЬЯ, ПУТИ ЛЕЧЕНИЯ (1867-1917). (ПО ВЕРНЕНСКОМУ УЕЗДУ).....	60
Досекеева К.А., Ахатаева К.Б. ОДНО ИЗ НАПРАВЛЕНИЙ МНОГОПРОФИЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АЛАШСКОЙ ИНТЕЛЛИГЕНЦИИ.....	66
Есжанова Н. ЭЛЕКТРОННОЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО В КАЗАХСТАНЕ: РЕАЛИЗАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	72
Жандарбек З. ИСТОРИЯ ВОЗНИКНОВЕНИЯ И ФОРМИРОВАНИЕ КАЗАХСКОЙ ГЕНЕАЛОГИИ.....	78
Жетписбай Н.Ы. К ВОПРОСУ ОБ ИДЕНТИФИКАЦИИ ПОГРЕБЕННЫХ В КОМПЛЕКСЕ АБАТ БАЙТАК.....	105
Игиликова С.И. СУЮНБАЙ БИ.....	115
Искакова Г.З., Байдавлетова М.Д., Оскенбай М.А. ПРЕДСТАВЛЕНИЕ О ГЕОГРАФИЧЕСКОЙ СРЕДЕ В ТЮРКСКОМ КАГАНАТЕ.....	119
Касабулатова Г.М. ГЕОГРАФО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ КАЗАХСТАНА В XIX В. ПО ИСТОРИЧЕСКИМ ИСТОЧНИКАМ.....	129
Касабулатова Г.М. КРАТКИЙ ОБЗОР КНИГИ РАФАЭЛЯ ПАМПЕЛЛИЯ «ПУТЕШЕСТВИЕ ПО ТУРКЕСТАНУ».....	134
Ксенжик Г.Н. Ч.Ч. ВАЛИХАНОВ – ОСНОВОПОЛОЖНИК ОТЕЧЕСТВЕННОЙ КАРТОГРАФИИ.....	138
Козгамбаева Г.Б. ТРАДИЦИОННОЕ ОРУЖИЕ КАЗАХОВ.....	146
Кульсариева С.П., Нурасилова А. ТУРЕЦКАЯ ДИАСПОРА БОЛГАРИИ: АНАЛИТИЧЕСКИЙ ОБЗОР ИССЛЕДОВАНИЙ.....	152
Курманбаева Г.К. В ЗНАМЕНИТЫХ РУКОПИСЯХ ИОСИФА ПРОБЛЕМА ПАЛОМНИЧЕСТВА.....	159
Мейрманова Г.А. ТРАДИЦИОННОЕ ПИТАНИЕ У КАЗАХОВ И ОСОБЕННОСТИ МОЛОЧНЫХ ИЗДЕЛИЙ (СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ).....	165
Мейрманова Г.А. О НАУКЕ ФАЛЕРИСТИКЕ.....	171
Мукатаева Л.К., Султангазы Г.Ж., Нурбаев Ж.Е. КАЗАХСТАН В КОНТЕКСТЕ РУССКО-АНГЛИЙСКОГО СОПЕРНИЧЕСТВА (XVIII-XIX ВВ.).....	178
Нугыманов С. ГОЛОД В КАЗАХСТАНЕ 1921-1922 ГГ. И НАЦИОНАЛЬНАЯ ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯ.....	187

Нуртазина М.	
АНАЛИЗ ПРЕДПОСЫЛОК И ЭТАПОВ СТАНОВЛЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ КАЗАХСТАНА	192
Омарова У.А.	
РЕЛИГИОЗНАЯ ИДЕНТИЧНОСТЬ ЧАМОВ КАК ИНСТРУМЕНТ СОХРАНЕНИЯ ЭТНИЧНОСТИ.....	200
Отепова Г.Е.	
НОВЫЕ АРХИВНЫЕ МАТЕРИАЛЫ О СОБЫТИЯХ 1916 ГОДА В КАЗАХСТАНЕ.....	209
Отепова Г.Е.	
ВОПРОСЫ ИЗМЕНЕНИЯ СУДЕБНОЙ СИСТЕМЫ НА ТЕРРИТОРИИ КАЗАХСТАНА В ЗАКОНОДАТЕЛЬНЫХ АКТАХ РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ.....	215
Тасилова Н.А., Тойшубекова Ж.К.	
«МАТЕРИАЛЫ ПО КИРГИЗСКОМУ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЮ...» КАК ИСТОЧНИК ПО ИСТОРИИ КАЗАХСКИХ ХОЗЯЙСТВ.....	224
Тұрлыбек А., Жұматаева Д.Н.	
Эммиграция ЭНВЕР-ПАШИ И ЕГО ОТНОШЕНИЯ С БОЛЬШЕВИКАМИ.....	231
Укибаева Л.К.	
ПРЕССА КАЗАХСТАНА И БЕЛЫЕ ПЯТНА НАЦИОНАЛЬНОЙ ИСТОРИИ.....	242
Хайрулдаева А.М.	
ОТНОШЕНИЯ КАЗАХСТАНА СО СТРАНАМИ ОРФОЗИИ В ТВОРЧЕСТВЕ ЗАР-ЗАМАНСКИХ ПОЭТОВ.....	247

CONTENTS

Akynova A.P. BYZANTINE EMPIRE AND HUNTS (IV-V CENTURY).....	8
Almagambetova A.M. FOREIGN STUDIES ABOUT TURKIC PEOPLES OF KAZAKHSTAN.....	13
Amirov E.Sh. ABOUT MILITARY SCIENCE AND ECONOMIC SPECIFICS OF THE POPULATION OF ZHETYSU DURING THE SAKA-WUSUN PERIOD (ON MATERIALS OF A BURIAL GROUND OF KARATUMA).....	20
Atygaev N.A. ABOUT THE BOOK OF B.G. AYAGAN "DUNRISES AND DUSK OF THE KAZAKH STEPPE".....	27
Atygaev N.A. ONCE AGAIN ABOUT THE BOOK B.G. AYAGANA.....	40
Ahmadi L. PROBLEMS OF CONSERVATION OF WORLD HERITAGE IN AFGHANISTAN UNESCO.....	48
Ashymbaeva F.E. CONTINUITY BETWEEN ANTIQUE NOMADS AND MONUMENTS DURING A BRONZE ERA IN KAZAKHSTAN.....	55
Bissembayeva L. THE SOCIAL SITUATION IN THE REGION SEMIRECHYE, ITS IMPACT ON THE DAILY LIFE OF THE POPULATION: HEALTH, THE WAY OF TREATMENT (1867-1917). (ON THE VERNY UYEZD).....	60
Dosekeeva K.A., Ahataeva K.B. ONE OF DIRECTION OF MULTI-FIELD ACTIVITY OF ALASH INTELLIGENTSIA.....	66
Yeszhanova N. E-GOVERNMENT IN KAZAKHSTAN: REALIZATION AND PROSPECTS.....	72
Zhandarbek Z. THE HISTORY OF ORIGIN AND FORMATION OF THE KAZAKH GENEALOGY.....	78
Zhetpisbay N.Y. ON THE IDENTIFICATION OF PERSONS BURIED IN THE ABAT BAYTAK COMPLEX.....	105
Igilikova S.I. SUYINBAY BI.....	115
Iskakova G.Z., Baydavletova M.D., Oskembay M.A. THE IDEA OF THE GEOGRAPHICAL ENVIRONMENT IN THE TURKIC KHAGANATE.....	119
Kasabulatova G. M. GEOGRAPHICAL AND ECONOMIC POSITION OF KAZAKHSTAN IN THE XIX CENTURY. ACCORDING TO HISTORICAL SOURCES.....	129
Kasabulatova G.M. BRIEF REVIEW OF BOOK RAPHAEL PAMPELLIY «JOURNEY ACROSS TURKESTAN».....	134
Ksenzhih G.N. Ch.Ch. VALIKHANOV – THE FOUNDER OF DOMESTIC CARTOGRAPHY.....	138
Kozgambaeva G.B. TRADITIONAL WEAPON OF KAZAKHS.....	146
Kulsariyeva S.P., Nurasilova A. THE TURKISH DIASPORA IN BULGARIA: AN ANALYTICAL REVIEW OF RESEARCH.....	152
Kurmanbayeva G.K. THE ISSUE OF HAJJ IN THE WRITINGS OF MASHKHUR ZHUSSUP KOPEYULY.....	159
Meirmanova G.A. NUTRITION SYSTEM OF THE KAZAKH PEOPLE AND DESCRIPTION OF DAIRY FOODS (COMPARATIVE ANALYSIS).....	165
Meirmanova G.A. ON THE SCIENCE OF PHALERISTICS.....	171
Mukataeva L.K., Sultangazy G.Zh., Nurbayev Zh. E. KAZAKHSTAN IN THE CONTEXT OF RUSSIAN AND ENGLISH COMPETITION (XVIII-XIX).....	178
Nugymanov S. FAMINE IN KAZAKHSTAN OF 1921-1922 AND THE NATIONAL INTELLIGENTSIA.....	187

Nurtazina M.	
ANALYSIS OF PREREQUISITES AND STAGES FOR THE FORMATION OF THE NATIONAL INNOVATIVE SYSTEM OF KAZAKHSTAN.....	192
Omarova U.A.	
RELIGIOUS IDENTITY CHAM AS A TOOL FOR PRESERVATION OF ETHNICITY.....	200
Otepova G.	
NEW ARCHIVAL MATERIALS ABOUT THE EVENTS OF 1916 IN KAZAKHSTAN.....	209
Otepova G.	
THE ISSUES OF CHANGES IN THE JUDICIAL SYSTEM ON THE TERRITORY OF KAZAKHSTAN IN THE LEGISLATIVE ACTS OF THE RUSSIAN EMPIRE.....	215
Tasylova N., Toyshubekova Zh.	
«MATERIALS ON THE KYRGYZ (KAZAKH) LAND USE» AS THE SOURCE FOR HISTORY OF KAZAKH FARMS.....	224
Turlybek A., Zhumatayeva D.	
IMMIGRATION OF ENVER PASHA AND HIS RELATION WITH BOLSHEVIKS.....	231
Ukibayeva L.K.	
THE MEDIA OF KAZAKHSTAN AND WHITE SPOTS OF THE NATIONAL HISTORY.....	242
Khairuldaeva A.M.	
RELATIONS OF KAZAKHSTAN WITH ORTHOSIA COUNTRIES IN THE WORKS OF ZAR ZAMAN POETS.....	247

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы 2016. 2(6)

Бас редактор:
Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген:
Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 30.06.2016.
Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:
Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:
050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй
ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты
ШЖҚ РМКТел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.
Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:
050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй